

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สำหรับบทนี้ จะเป็นการนำเสนอผลสรุปการวิจัยจากบทก่อนภายใต้กระบวนการสรุป
ร่วมระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณกับข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อนำไปสู่การสรุปนำเสนอตัวแบบและ
ข้อเสนอแนะซึ่งมีรายละเอียด ดังจะกล่าวตามลำดับต่อไป

การวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดยะลามีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาถึงระดับของปัญหาและ
อุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา และเพื่อ
ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา โดยมีระเบียบวิธีการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การวิจัย
เชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ภายใต้แนวคิดทฤษฎีและผล
การศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การกำหนดสมมติฐานการวิจัย ตัวแปร และเครื่องมือการวิจัย
ในขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์จากบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับการ
ปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด ซึ่งได้แก่ นายกองการบริหาร
ส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเลือกสัมภาษณ์จากองค์การบริหารส่วนตำบล
จำนวน 2 แห่ง ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบุติ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา และองค์การ
บริหารส่วนตำบลบันนังสตา อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดประชากร
เป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์
ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการลดความซ้ำซ้อนของกรรมการที่มีการปฏิบัติหน้าที่ใน
คณะกรรมการพัฒนา คณะกรรมการสนับสนุน และคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ทำให้
สามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ทำการวิจัยได้ทั้งหมด 256 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) และสุ่มเลือกโดยวิธีการใช้โอกาสความน่าจะเป็นทางสถิติ

ก. ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ

1. ข้อมูลทั่วไป จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามจำนวน 256 ราย โดยแบ่งเป็น
องค์การบริหารส่วนตำบลสะเตงนอก องค์การบริหารส่วนตำบลยะหา องค์การบริหารส่วนตำบล
ธารโต องค์การบริหารส่วนตำบลกรงปินัง องค์การบริหารส่วนตำบลกาเยาะมาเต๊ะ องค์การบริหาร
ส่วนตำบลตานะปูเต๊ะ องค์การบริหารส่วนตำบลตานะแมเราะและองค์การบริหารส่วนตำบลบา
ละ ในสัดส่วนเท่ากัน คือองค์การบริหารส่วนตำบลละ 32 ราย พบว่าสามารถจำแนกผู้ตอบ

แบบสอบถามได้เป็นเพศชายร้อยละ 64.5 เพศหญิงร้อยละ 33.6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลสะเตงนอก, ยะหา, ชารโต, กรงปินัง, กายบอเกาะ, ตาเนาะปูเต๊ะ, ตาเนาะแมเราะและบาละ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมาคือมีอายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.5 อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.3 และช่วงอายุที่พบน้อยที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ 50 ปีขึ้นไป พบเพียงร้อยละ 6.6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 26.6 สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 12.5 และที่พบน้อยที่สุดคือสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 8.2 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาคือดำรงตำแหน่งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 25.4 และที่พบน้อยที่สุดคือผู้ที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบเพียงร้อยละ 19.1 กลุ่มตัวอย่างซึ่งทำงานสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 8 แห่ง และกระจายอยู่ใน 8 อำเภอ ประกอบด้วยอำเภอเมืองยะลา, อำเภอรามัน, อำเภอยะหา, อำเภอกาบัง, อำเภอกรงปินัง, อำเภอบันนังสตา, อำเภอชารโต และอำเภอเบตง คิดเป็นร้อยละ 12.5 เท่ากัน สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒน์ที่สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์จังหวัดยะลา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิตและเมืองน่าอยู่ คิดเป็นร้อยละ 19.1 รองลงมาคือยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 17.2 ยุทธศาสตร์การศึกษานานาชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 16.8 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสันติสุข คิดเป็นร้อยละ 15.6 ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน คิดเป็นร้อยละ 15.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร คิดเป็นร้อยละ 9.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์กลางคมนาคมระดับอนุภาคและการค้าชายแดน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และที่พบน้อยที่สุดคือ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ คิดเป็นร้อยละ 2

2. ระดับของปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์

สำหรับปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ โดยสามารถจำแนกเป็น 8 กลุ่มยุทธศาสตร์ ผลการวิเคราะห์จะพบว่าเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 8 ด้านในภาพรวม พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยของภาพรวมเพียง 3.4533

เมื่อจำแนกปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ พบว่าค่าเฉลี่ยของปัญหาและอุปสรรคที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาจากยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.6294 รองลงมาคือปัญหาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและเมืองน่าอยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.6159 ปัญหาจากยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสันติสุข มีค่าเฉลี่ย 3.5742 และปัญหาจากยุทธศาสตร์การศึกษานานาชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับใกล้เคียงกัน คือ 3.5276

ส่วนปัญหาและอุปสรรคจากยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตร, ปัญหาจากยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ปัญหาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์กลางคมนาคมระดับอนุภาคและการค้าชายแดนและปัญหาจากยุทธศาสตร์การส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีค่าเฉลี่ยของปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยของปัญหาและอุปสรรคคือ 3.4785, 3.4196, 3.4056 และ 3.2063 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดของปัญหาและอุปสรรคจากแต่ละแผนยุทธศาสตร์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาจากยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มที่เป็นปัญหาและอุปสรรคจากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวในระดับปานกลาง คือ
 - 1.1 การสนับสนุนและส่งเสริมให้ อปท. มีส่วนร่วมช่วยเหลือคนยากจน (ค่าเฉลี่ย 3.67)
 - 1.2 การสร้างชุมชนเข้มแข็งและเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาความยากจน (ค่าเฉลี่ย 3.60)
2. ปัญหาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและเมืองน่าอยู่ มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มที่เป็นปัญหาและอุปสรรคจากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวในระดับปานกลาง คือ
 - 2.1 การพัฒนาด้านโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย 3.67)
 - 2.2 การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.59)
3. ปัญหาจากยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสันติสุข มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มที่เป็นปัญหาและอุปสรรคจากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวในระดับปานกลาง คือ
 - 3.1 การสร้างงานและขยายโอกาสในการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.61)
 - 3.2 งานด้านมวลชนและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (ค่าเฉลี่ย 3.54)
4. ปัญหาจากยุทธศาสตร์การศึกษานานาชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มที่เป็นปัญหาและอุปสรรคจากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวในระดับปานกลางคือ

- 4.1 การส่งเสริมความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.57)
- 4.2 การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.50)
5. ปัญหาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มที่เป็นปัญหาและอุปสรรคจากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวในระดับน้อย คือ
 - 5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.59)
 - 5.2 การเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตข้าว, ยางพาราและไม้ผล (ค่าเฉลี่ย 3.36)
6. ปัญหาจากยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดของสิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคจากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ในระดับน้อย คือ
 - 6.1 การส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงและความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.42)
7. ปัญหาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์กลางคมนาคมระดับอนุภาคและการค้าชายแดน มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มที่เป็นปัญหาและอุปสรรคจากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวในระดับน้อย คือ
 - 7.1 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย 3.48)
 - 7.2 การพัฒนาศักยภาพความพร้อมของผู้ประกอบการ (ค่าเฉลี่ย 3.35)
8. ปัญหาและอุปสรรคจากยุทธศาสตร์การส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มที่เป็นปัญหาและอุปสรรคจากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวในระดับน้อย คือ
 - 8.1 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและปัจจัยพื้นฐานการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.29)
 - 8.2 การพัฒนาคุณภาพแปรรูปสินค้า ผลิตภัณฑ์ ชุมชนและการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.14)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์

ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดยะลา ประกอบด้วยปัจจัยในภาพรวม 2 ประการ คือ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ซึ่งปัจจัยภายนอกขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถจำแนกออกได้เป็นปัจจัยด้านการเมือง การบริหาร, ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ, ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมและปัจจัยด้านเทคโนโลยี สำหรับปัจจัยภายในขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดยะลา ได้แก่ ปัจจัย

ด้านยุทธศาสตร์, ปัจจัยด้านโครงสร้าง, ปัจจัยด้านระบบการปฏิบัติงาน, ปัจจัยด้านบุคลากร, ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ, ปัจจัยด้านการบริหารจัดการและปัจจัยด้านค่านิยมร่วม

โดยภาพรวมแล้ว ปัจจัยภายนอกมีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับน้อย และเมื่อจำแนกรายด้าน จะพบว่าปัจจัยภายนอกที่มีผลในระดับปานกลางคือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.5703) ส่วนปัจจัยที่มีผลในระดับน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง การบริหาร, ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.4724, 3.2389 และ 3.1601 ตามลำดับ

ปัจจัยภายนอก ซึ่งจำแนกออกเป็น

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีรายละเอียดของปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง คือ

1.1 ความพร้อมของอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารในการดำเนินงานของ อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.57)

2. ปัจจัยด้านการเมือง การบริหาร มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับน้อย คือ

2.1 ในเขตการดำเนินงานของ อบต. มีปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ค่าเฉลี่ย 3.60)

2.2 นโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันเอื้อต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ของ อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.46)

2.3 นโยบายของจังหวัด อำเภอ เอื้อ/สนับสนุนหรือสอดคล้องต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย 3.45)

2.4 กลุ่มผลประโยชน์หรือนักการเมืองในระดับพื้นที่มีบทบาทต่อการดำเนินงานของ อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.38)

3. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับน้อย คือ

3.1 เมื่อ อบต. มีกิจกรรมใด ๆ ประชาชนมักจะเข้าร่วมกิจกรรมเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.42)

3.2 ประชาชนมักจะให้ข้อเสนอแนะแก่ อบต. ในเรื่องต่าง ๆ เสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.40)

3.3 โดยภาพรวมของประชาชนเกี่ยวกับระดับความสนใจการเมืองจากการดำเนินงานของ อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.28)

3.4 โดยภาพรวมแล้วประชาชนมีความห่างเหินกับ อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.10)

3.5 ในเขตการค้าเนินงานของ อบต. มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
(ค่าเฉลี่ย 2.98)

4. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา และอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับน้อย คือ

4.1 ภาพรวมของภาวะเศรษฐกิจในระดับอำเภอซึ่งเป็นที่ตั้งของอบต. ในปัจจุบัน
(ค่าเฉลี่ย 3.18)

4.2 ภาพรวมของภาวะเศรษฐกิจในระดับตำบลหรือในเขตอบต. ในปัจจุบัน
(ค่าเฉลี่ย 3.17)

4.3 ภาพรวมของภาวะเศรษฐกิจในจังหวัดยะลาในปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.14)

สำหรับภาพรวมของปัจจัยภายใน พบว่ามีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกรายด้าน จะพบว่าปัจจัยภายในที่มีผลในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม, ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์, ปัจจัยด้านโครงสร้าง, ปัจจัยด้านระบบการปฏิบัติงาน, ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ, ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถและปัจจัยด้านบุคลากร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.7826, 3.7242, 3.6539, 3.5787, 3.5776, 3.5706 และ 3.5216 ตามลำดับ

ปัจจัยภายใน ซึ่งจำแนกออกเป็น

1. ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง คือ

1.1 บุคลากรให้ความสำคัญแก่ประชาชนผู้รับบริการโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.86)

1.2 บุคลากรมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล
(ค่าเฉลี่ย 3.77)

1.3 บุคลากรมีเจตนาที่ดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.72)

2. ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง คือ

2.1 อบต. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.73)

2.2 อบต. มีการกำหนดภารกิจที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.73)

2.3 อบต. มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.70)

3. ปัจจัยด้านโครงสร้าง มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง คือ

- 3.1 โครงสร้างของ อบต. เอื้อต่อการติดต่อประสานงานภายในหน่วยงาน (ค่าเฉลี่ย 3.70)
- 3.2 โครงสร้างของ อบต. มีสายการบังคับบัญชาในหน่วยงานชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.65)
- 3.3 โครงสร้างของ อบต. มีความคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.64)
- 3.4 โครงสร้างของ อบต. เอื้อต่อการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงาน (ค่าเฉลี่ย 3.62)
4. **ปัจจัยด้านระบบการปฏิบัติงาน** มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง คือ
 - 4.1 อบต. มีระบบการควบคุมการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.63)
 - 4.2 อบต. มีระบบการติดตามและประเมินผลการทำงานที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.59)
 - 4.3 อบต. มีระบบการปฏิบัติงานที่สิ้นเปลืองไม่สะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.51)
5. **ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ** มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง คือ
 - 5.1 นายก อบต. มีความเป็นผู้นำ (ค่าเฉลี่ย 3.65)
 - 5.2 อบต. มีการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (ค่าเฉลี่ย 3.64)
 - 5.3 ในการบริหารงาน อบต. ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.54)
 - 5.4 ในการบริหารงาน อบต. ได้เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.48)
6. **ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ** มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง คือ
 - 6.1 อบต. มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ (ค่าเฉลี่ย 3.61)
 - 6.2 บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย 3.53)
7. **ปัจจัยด้านบุคลากร** มีการเรียงลำดับจากรายละเอียดของกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง คือ
 - 7.1 มีการจัดคนลงสู่ตำแหน่งอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.67)
 - 7.2 มีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอกับการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.64)

- 7.3 มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.48)
 7.4 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยอาศัยหลักคุณธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.46)
 7.5 มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.37)

4. ตัวแบบปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดยะลา โดยการวิเคราะห์ตัวแบบปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในสามารถดำเนินการได้โดยอาศัยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ภายใต้นิยามตัวแบบเชิงสมการดังต่อไปนี้

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + \dots + b_nX_n$$

เมื่อกำหนดให้

$$Y = \text{ระดับปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา}$$

$$X_1 \dots X_n = \text{ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา}$$

$$b = \text{ค่าสัมประสิทธิ์}$$

จากสมการดังกล่าวได้นำมาสู่การสร้างตัวแบบสำหรับวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่สอดคล้องกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ภายใต้วแปรดังต่อไปนี้

ตัวแปรตาม (Y) ได้แก่ ระดับปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา ซึ่งประกอบด้วยปัญหาที่พบจากยุทธศาสตร์ 8 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสันติสุข, ยุทธศาสตร์การศึกษานานาชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม, ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร, ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน, ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์กลางคมนาคมระดับอนุภาคและการค้าชายแดน, ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและเมืองน่าอยู่, ยุทธศาสตร์การส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ (X) ได้แก่

1. ปัจจัยภายนอกขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดยะลา ประกอบด้วย

ปัจจัยด้านการเมือง การบริหาร, ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ, ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยด้านเทคโนโลยี

2. ปัจจัยภายในขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดยะลา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์, ปัจจัยด้านโครงสร้าง, ปัจจัยด้านระบบการปฏิบัติงาน, ปัจจัยด้านบุคลากร, ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ, ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ และปัจจัยด้านค่านิยมร่วม

ผลการวิเคราะห์หัดถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ด้วยวิธีการ Enter พบว่ามีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ. ระดับ .05 โดยปัจจัยดังกล่าว คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจซึ่งจัดเป็นปัจจัยภายนอก และปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ ซึ่งจัดเป็นปัจจัยภายใน

ข. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - Depth Interview) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Questionnaire) โดยทำการสัมภาษณ์จากบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด โดยเลือกสัมภาษณ์จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจากองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 แห่ง ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบุดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา และองค์การบริหารส่วนตำบลบันนังสตา อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา โดยมีประเด็นในการสอบถาม คือ

1. ปัจจัยภายใน (ด้านยุทธศาสตร์, ด้านโครงสร้าง, ด้านระบบการปฏิบัติงาน, ด้านบุคลากร, ด้านทักษะ ความรู้ความสามารถ, การบริหารจัดการและค่านิยมร่วม) มีผลต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยสามารถจำแนกออกเป็นแต่ละปัจจัยได้ดังต่อไปนี้

- 1.1 ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์มีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา เนื่องจากเป็น การกำหนดแนวทางการพัฒนาโดยพิจารณาจากสภาพพื้นที่เป็นหลัก รวมถึงปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก หากมีการกำหนดยุทธศาสตร์การ พัฒนาที่ไม่เหมาะสม ก็อาจจะส่งผลให้การพัฒนานั้นมีอจบรรลุผลตามที่กำหนดไว้

- 1.2 ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กร ไม่มีผลต่อการปฏิบัติ เนื่องจากรูปแบบการ ปฏิบัติงานภายในโครงสร้างขององค์กรมีความชัดเจนและเหมาะสม

- 1.3 ด้านระบบการปฏิบัติงาน มีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา เพราะหากมี การกำหนดระบบการปฏิบัติงานไม่ดี ย่อมทำให้การปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

1.4 ด้านบุคลากร เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับสูง เนื่องจากหากไม่มีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ มาดำเนินงานตามกิจกรรม ย่อมทำให้กิจกรรมไม่สามารถสำเร็จลงได้ อีกทั้งยังมีปัญหาจากการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภายใต้ ทำให้เกิดการขาดแคลนบุคลากร การจัดการด้านทรัพยากรบุคคลไม่เป็นไปตามแผนอัตรากำลัง 3 ปี ซึ่งเป็นแผนจัดกำลังคนคู่องค์กร

1.5 ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ มีผลต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง เนื่องจากหากขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติตามโครงการยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ย่อมไม่สามารถทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์

1.6 ด้านการบริหารจัดการ มีผลต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ หากผู้บังคับบัญชาไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น แผนการดำเนินงานย่อมขาดความหลากหลาย และปราศจากการมีส่วนร่วม รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและเข้าร่วม เพื่อแสดงถึงความพร้อมเพียงภายในชุมชน

1.7 ด้านค่านิยมร่วม ไม่ค่อยมีผลต่อการปฏิบัติงานตามแผนกิจกรรมที่วางไว้ แต่มีผลด้านจิตวิทยาความรู้สึก ต่อการเข้าร่วม

2. ปัจจัยภายนอก (ด้านการเมือง การบริหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี) มีผลต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยสามารถจำแนกออกเป็นแต่ละปัจจัยได้ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการเมืองการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นผลมาจากการกำหนดนโยบายของผู้บริหารเป็นหลัก

2.2 ด้านเศรษฐกิจยังมีผลต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ เนื่องจากงบประมาณการพัฒนาต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ยังไม่เพียงพอ ทำให้การพัฒนาอย่างดำเนินไปได้อย่างไม่เต็มที่

2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรมมีผลต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง เนื่องจากยังมีความแตกต่างระหว่างศาสนาต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และภาพรวมของการเกิดปัญหาความไม่สงบ ทำให้ประชาชนไม่สนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม

2.4 ด้านเทคโนโลยีมีผลต่อการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีส่วนช่วยในการดำเนินการตามโครงการกิจกรรม จึงได้กลายเป็นสิ่งที่มีบทบาทไม่ว่าจะเป็นก่อน ระหว่าง หรือหลังการดำเนินกิจกรรม เป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดความสนใจของประชาชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วม

3. แหล่งข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลและการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้าน เป็นการระดมความคิดเห็นและสอบถามความต้องการในการกำหนดโครงการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการบางส่วนก็มาจากผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากคณะกรรมการ 2 ชุด คือ คณะกรรมการจัดทำแผนการพัฒนาและคณะกรรมการสนับสนุนการพัฒนา รวมทั้งได้มีการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นโครงการกิจกรรมที่จะบรรจุในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

4. ความเหมาะสมในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ด้านการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

การปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมในระดับพอใช้ เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนานั้น ได้คำนึงถึงสภาพพื้นที่และนโยบายของผู้บริหารที่ได้มีการแถลงไว้ต่อสภา รวมถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ แนวทางในการพัฒนาบุคลากรประกอบด้วยการจัดฝึกอบรมภายในองค์กร โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่บุคลากร และมีการจัดส่งบุคลากรไปฝึกอบรมตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดทำขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

5. ความเพียงพอของงบประมาณและวิธีการแก้ไขในกรณีที่ไม่เพียงพอ

ในปัจจุบันการจัดสรรงบประมาณถือว่ายังอยู่ในระดับที่ไม่เพียงพอ เป็นผลมาจากรายได้ที่จัดเก็บเองกับรายได้ที่รัฐจัดสรร มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินการตามโครงการกิจกรรมในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา วิธีการแก้ไขสามารถทำได้โดยการกำหนดโครงการกิจกรรมในปริมาณที่เหมาะสมกับงบประมาณ หรืออาจจะขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. การวางแผนโครงการ กิจกรรม ในหน่วยงานของท่านได้ถูกจำกัดด้วยวงเงินงบประมาณหรือไม่

ถูกจำกัด เนื่องจากเป็นไปตามกรอบของเงินงบประมาณที่ถูกกำหนดไว้ตามแผนการพัฒนา

7.แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารององค์การบริหารส่วนตำบลต่อระดับการตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารององค์การบริหารส่วนตำบล มีประสิทธิภาพจัดอยู่ในระดับปานกลางต่อการตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน เนื่องจากยังมีปัจจัยอีกหลายด้านที่ยังขาดความครอบคลุม เช่น ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสันติสุขต่อการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่ามีความสอดคล้องงานวิจัยของธีรวรรณ เทพรักษ์ (2544 : 131-135) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา” พบว่า ปัจจุบันประชาชนทั่วไปมีความตื่นตัวในการปกครองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นมากขึ้นจึงได้เข้าร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีการกระจายงบประมาณแต่เนื่องจากงบประมาณของ อบต. ยังได้รับค่อนข้างน้อยจึงทำให้มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนนโยบาย

นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ วิบูลย์มา (2544 : 118-119) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา” ในประเด็นของปัญหาจากการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ (2544 : 142-150) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล” ประเด็นที่สอดคล้องกันคือ การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำเวทีประชาคมและการนิเทศติดตามผลเป็นกระบวนการหนึ่งที่พัฒนาความรู้ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้กับการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สำหรับภาพรวมของระดับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดยะลา พบว่ามีภาพรวมของปัญหาในระดับน้อย แต่ทั้งนี้ก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่ควรจะนั่งนอนใจหรือมองข้าม ควรเร่งแก้ไขและลดระดับปัญหาที่ยังคงมีอยู่ให้ลดระดับลงไปจากเดิม

2. เมื่อจำแนกรายย่อยแต่ละยุทธศาสตร์ ทำให้ทราบว่าปัญหาจากยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจน มีปัญหาต่อการนำไปปฏิบัติใช้ในระดับปานกลาง แต่ก็ยังถือว่าเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่มีระดับปัญหาสูงสุด เมื่อเทียบกับแผนยุทธศาสตร์อื่น ๆ อาจจะเป็นเพราะยังมีผลการดำเนินงานที่ยังไม่น่าพอใจนัก เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่อยู่ภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา ยังคงมีฐานะยากจน สืบเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น กรณีการก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และการว่างงาน ทำให้การกระจายรายได้ลดต่ำลง ค่าครองชีพสูงขึ้น หรือสภาวะจิตใจของผู้คน เนื่องจากหวาดกลัวต่อเหตุการณ์ความไม่สงบจนไม่กล้าออกไปประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตตามปกติ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจและนำไปสู่การเกิดปัญหาคความยากจนในที่สุด แม้จะมียุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาคความยากจน แต่ก็ยากต่อการนำไปปฏิบัติใช้ เนื่องจากความไม่พร้อมของพื้นที่และสภาวะจิตใจของผู้คน

3. ในภาพรวมพบว่าปัจจัยภายนอก มีผลต่อการเกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับน้อย แต่ในภาพรวมของปัจจัยภายใน พบว่ามีผลต่อการเกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับปานกลาง นั้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในเอื้อต่อการเกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์มากกว่าปัจจัยภายนอก

4. เมื่อจำแนกปัจจัยภายนอกออกเป็นรายย่อย พบว่าปัจจัยรายย่อยที่มีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดยะลา คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดจากยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจน

5. เมื่อจำแนกปัจจัยภายในออกเป็นรายย่อย พบว่าปัจจัยรายย่อยที่มีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดยะลา คือ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ ซึ่งปัจจัยด้านยุทธศาสตร์เองก็มีความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดจากยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจน

สรุปท้ายบท

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ประโยชน์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดถึงการพัฒนาองค์ความรู้ในสาขารัฐประศาสนศาสตร์ได้อีกส่วนหนึ่งต่อไป